

Opinnäytetyö (AMK)

Esittävän taiteen koulutusohjelma

Tanssinopettajan erikoistumisala

2021

Aino Salonen

KAUKAISTA KOREOGRAFIAA LUOMASSA

– Koreografian rakentaminen etäyhteyden
välityksellä

Aino Salonen

KAUKAISTA KOREOGRAFIAA LUOMASSA

- Koreografian rakentaminen etäyhteyden välityksellä

Tämä tutkielma on Turun ammattikorkeakoulun Taideakatemian tanssinopettajatutkinnon (AMK) taiteellisen opinnäytetyökokonaisuuden kirjallinen osa. Taiteellinen osa *Enter – Space* on neljälle tanssijalle tehty nykytanssiteos, joka esitetään osana Köydet irti! -festivaalia toukokuussa 2021.

Opinnäytetyön kirjallinen osuus keskittyy tutkimaan tanssiteoksen rakentamista Zoom-alustaa hyödyntäen. Tutkielman tavoitteena on tarkastella etätyöskentelyn haasteita ja mahdollisuuksia, tuoda kirjoittajalle tietoa ja keinoja Zoomin kanssa työskentelystä koreografian rakentamisessa sekä syventää kirjoittajan omaa koreografista ajattelua. Teksti pohjautuu pitkälti kirjoittajan havaintojen ja kokemusten sekä tanssijoiden kanssa tanssiteoksen harjoitusperiodin aikana käytyjen keskustelujen varaan. Lähdemateriaalina on myös hyödynnetty kirjallisuutta sekä asiantuntijahaastattelua.

Tutkielman aluksi tarkastellaan, kuinka työ kytkeytyy laajemmassa mittakaavassa tanssin ja teknologian kontekstissa tanssin historiaan ja nykypäivään. Seuraava luku käsittelee tutkielman taiteellisen osan rakentamisessa käytettyjä työskentelytapoja, koreografisia valintoja sekä liikekielen muovautumista. Neljännessä luvussa kirjoittaja tarkastelee havaintoja etätyöskentelyn ja yhteisessä tilassa työskentelyn eroavaisuuksista, jotka ovat nousseet esille taiteellisen osan harjoitusperiodin aikana. Viimeisessä luvussa kirjoittaja kokoaa yhteen taiteellisesta prosessista esiin tulleita havaintoja.

Tämä tutkielma osoittaa, että vaikka tanssiteoksen rakentamisessa etäyhteyksiä hyödyntäen on monia haasteita, teosprosessi on mahdollista toteuttaa etänä. Etätyöskentely myös muovaa teoksen koreografista prosessia. Tutkielma tarjoaa havaintoja kirjoittajan prosessista työkaluiksi ja neuvoiksi taiteen tekijöille, jotka tulevaisuudessa joutuvat ja pääsevät toteuttamaan taiteellisia projekteja etäyhteyksiä hyödyntäen. Tärkeänä havaintoja on myös huomio siitä, kuinka taiteen on oltava valmis uudistumaan muuttuvan maailman mukana.

ASIASANAT:

nykytanssi, koreografia, tanssi ja teknologia, etäyhteys, etäisyys, tilälähtöisyys

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Performing Arts | Department of Dance

2021 | 29 pages

Aino Salonen

CREATING DISTANT CHOREOGRAPHY

- Working on a choreography via Zoom

This study is written as a partial fulfillment of the Dance Teacher Degree / Bachelor of Dance, at the Turku University of Applied Sciences, Ltd. The artistic choreographic part of the degree is a performance work *Enter – Space* for four dancers, performed as a part of Köydet irtii! -festival in May 2021.

The written part of the thesis is focused on how working via Zoom affects creating a dance performance. The aim of the study is to find the challenges and possibilities of working distantly and for the author to learn how to use Zoom as a dance work platform as well as to deepen the author's choreographic thoughts. The text is based on the author's personal reflections and experiences, and discussions with the dancers throughout the rehearsal period of the performance work. In addition, source material has been gathered from various written sources and from an interview with a choreographer with experience on working distantly.

The study begins with contemplating how the work is connected to the history and present day of dance in a larger scale in the context of dance and technology. The next chapter opens the working methods, choreographic choices and shaping of the movement material in the choreographic part of the study. In the fourth chapter, the author reflects upon the observations regarding the differences between working distantly versus in the same space with the dancers. The final chapter concludes the observations that arose from the choreographic process.

This thesis shows that although there are many obstacles in working distantly, it can be done and the choreographic process shapes with the working environment. The study provides insight into the author's process as tools and advice for artists who may have to create artistic projects using distant learning as a part of the process in the future. It also reflects on how important it is to be able to renew and reform art in this ever-changing world.

KEYWORDS:

contemporary dance, choreography, dance and technology, online teaching, distance, site specific

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 TANSSI JA TEKNOLOGIA	7
2.1 Tanssin ja teknologian historiaa	7
2.2 Kokemukseni tanssin ja teknologian yhdistämisestä	8
2.3 Mark Morris Dance Group – Lonely Waltz	10
3 ENTER – SPACE	12
3.1 Zoom-alustan kanssa työskentely	12
3.2 Koreografisia valintoja ja rajoituksia	14
3.3 Liikekielen ja koreografian muodostuminen	15
4 ETÄTYÖSKENTELYSTÄ NOUSSEET HAVAINNOT	17
4.1 Vuorovaikutus ja ryhmäytyminen	17
4.2 Tilankäyttö	19
4.3 Liikemateriaalin opetteleminen	20
4.4 Improvisaatio	22
4.5 Koreografian näkökulma	22
4.6 Muut havainnot	24
5 LOPUKSI	27
LÄHTEET	29

1 JOHDANTO

Koreografi näyttää tilan poikki virtaavaa liikepätkeä, jossa liike kulkee kehossa monimutkaisia reittejä. Tanssijat hänen takanaan mallailevat liikettä, ja pyrkivät löytämään saman liikesuunnan ja virtaavuuden. Koreografi näyttää liikemateriaalia uudestaan, ja vaihtaa paikkaa tanssijoiden seassa liikkeen hahmottamisen helpottamiseksi. Lattialla olkapään ylitse kierähtävässä liikkeessä koreografi tulee ohjaamaan tanssijan kehoa fyysisellä kosketuksella oikeaan suuntaan, ja näin tanssija hahmottaa liikkeen paremmin. Tanssijat sijoitellaan tilaan, ja koreografia rakentuu jouhevasti.

Mutta entä sitten, jos yhteinen harjoitussali otettaisiinkin yhtälöstä pois? Entä jos tanssijat ja koreografi ovatkin kaukana toisistaan, toisessa kaupungissa tai kokonaan toisessa maassa? Opinnäytetyössäni tutkin sitä, kuinka koreografiaa voi rakentaa etäyhteyden välityksellä. Opinnäytetyö koostuu kahdesta osasta: kirjallisesta tutkielmasta sekä taiteellisesta osasta, joka on nykytanssiteos neljälle tanssijalle. Aihe valikoitui koronakevään 2020 myötä, kun tanssinopetus siirtyi olosuhteiden pakottamana harjoitussaleista etäyhteyden välityksellä ihmisten olohuoneisiin. Me tanssinopettajaopiskelijat sekä lukuisat tanssin harrastajat jouduimme sopeutumaan aivan uudenlaiseen tilanteeseen, jossa esimerkiksi vuorovaikutus, tilankäyttö ja liikkeen hahmottaminen kokivat suuria muutoksia.

Etäjakson myötä opimme, että vaikka uudenlaiseen tilanteeseen sopeutuminen oli haastavaa, tanssiharrastustoimintaa on kuitenkin ainakin jokseenkin mahdollista ylläpitää etäyhteyksien välityksellä. Olen itsekin toiminut etätanssitunneilla sekä opettajan että oppilaan roolissa, ja päässyt kokeilemaan sitä kautta etäyhteyden välityksellä työskentelyä tanssin kontekstissa. Tässä opinnäytetyössä paneudun tanssituntien sijaan nimenomaan koreografiseen puoleen ja siihen, millä tavoin etäyhteys vaikuttaa koreografian rakentumiseen.

Etäyhteyden välityksellä työskentely tuo meille haasteita ja mahdollisuuksia, joihin tanssisalissa työskennellessä ei törmää. Toisaalta tanssistudiolle ei tarvitse erikseen lähteä ja aikaa säästyy, toisaalta taas pienen ruudun kautta liikkeen tihrustaminen vie energiaa ja turhauttaa. Työssäni tutkin, mitkä asiat muuttuvat koreografisessa prosessissa ja miten ne muuttuvat, kun perinteisestä tanssisalista siirrytään etäyhteyteen. Mitä pitää ottaa huomioon liikesarjan opettamisessa etäyhteydellä, ja minkälaisen verbaalisen ohjauksen myötä koreografian ajatukset välittyvät tanssijoille? Kuinka ryhmän välinen vuorovaikutus

muuttuu ja onko sillä vaikutusta ryhmäytymiseen? Entä kuinka eri tiloissa toimiminen vaikuttaa koreografian muodostumiseen? Työssäni tarkastelen ja pyrin löytämään vastauksia esimerkiksi näihin kysymyksiin.

Aloitan kirjallisen osion tarkastelemalla sitä, kuinka työni kytkeytyy laajemmassa mittakaavassa länsimaisen taidetanssin ja erityisesti nykytanssin historiaan sekä nykypäivään. Seuraavaksi avaen opinnäytetyöni taiteellisen osan työskentelyä, joka toimii myös olennaisena osana työni lähdeaineistoa. Neljännessä luvussa tarkastelen etätyöskentelyjaksolla syntyneitä havaintoja etätyöskentelyn ja tanssisalissa työskentelyn eroavaisuuksista. Viimeisessä luvussa kokoan yhteen prosessista heränneitä tuloksia ja ajatuksia sekä pohdin taiteen uusiutumisen merkitystä työni kautta.

Opinnäytetyöni keskeisenä lähteenä toimivat jo mainitut koreografisen prosessin aikana nousseet havainnot ja ajatukset. Oma työpäiväkirjani sekä tanssijoiden kanssa kädyt keskustelut saavat tukea lähdekirjallisuudesta sekä koreografi Mark Morrisin haastattelusta. Kirjallisina lähteinä olen hyödyntänyt erityisesti Valerie Preston-Dunlopin sekä Miranda Tufnellin ja Chris Crickmayn tekstejä. Tavoitteenani on tarkastella ja syventää omaa koreografista ajatteluani, oppia käyttämään etäyhteyttä tanssin työskentelyalustana sekä samalla pohtia, kuinka voin hyödyntää havaintojani tulevaisuudessa opettajan roolissa. Toivon, että voin tarjota havaintoja omasta prosessistani työkaluiksi ja neuvoiksi myös muille taiteen tekijöille, jotka mahdollisesti tulevaisuudessa joutuvat ja pääsevät toteuttamaan taiteellisia projekteja etäyhteyksiä hyödyntäen.

2 TANSSI JA TEKNOLOGIA

Tässä luvussa tarkastelen sitä, miten työni kytkeytyy laajemmassa mittakaavassa nykytanssin kenttään. Tietokoneiden kanssa työskentely vie teokseni tanssi ja teknologia -viitekehyksen alle ja käsittelenkin nyt sitä, kuinka tällaiseen digiaikakauteen on nykytanssin historiasta päädytty. Pohdin myös omia kokemuksiani tanssin ja teknologian saralla sekä etäopetusta Suomen tanssikouluissa kevään 2020 osalta, sillä tämä ajanjakso toimi minulle ensikosketuksena tanssin etäopetukseen sekä inspiraationa opinnäytetyön aiheeseen. Lisäksi otan tarkasteluun koreografi Mark Morrisin teoksen *Loneley Waltz*, joka toteutettiin etäyhteyksiä hyödyntäen koronan aiheuttaman sulkutilan seurauksena.

2.1 Tanssin ja teknologian historiaa

Taide kehittyy ja muovautuu sitä ympäröivän maailman mukana yhteiskunnan ilmiöitä heijastaen ja ottaen niihin kantaa. Teknologian kehitys ja tieteelliset läpimurrot ovat vaikuttaneet vahvasti historiamme muotoutumiseen ja sitä kautta myös taiteeseen. Taide ja teknologia ovat eläneet rinnakkain vuosikymmenien ajan, ja historiaan mahtuu monia yhteentörmäyksiä näiden alojen välillä. (Gray 1989, 1.)

Tanssitaide ja erityisesti nykytanssi on kehittynyt esimerkiksi äänentoiston, valaistuksen, videoinnin sekä projisoinnin keksintöjen myötä. Esimerkiksi tanssija Loie Fuller leikitteli jo 1800-luvun lopulla tanssin ja teknologian rajapinnalla tehdessään kokeiluja suuren silkkikankaisen puvun sekä siihen kohdistettujen värivalojen kanssa. Lumiären veljesten vuonna 1896 videoima Fullerin *Danse Serpentine* onkin yksi modernin ja nykytanssin historian merkittävistä teoksista. (Current & Current 1997.) Liikkuvan kuvan kehitys ja videointi on vienyt tanssia eteenpäin monin tavoin. Asetelma tanssijan ja yleisön välillä muuttui, kun kameran välityksellä koreografi pystyi esimerkiksi rajaamaan tanssijan kehoa ja editoimaan videota jälkikäteen. (Kahlich n.d.)

1960-70-luvuilla nykytanssin liikekieli sai vaikutteita arkiliikkeestä ja kehittyi kohti minimalistista tyyliä, kun nuoret tanssitaiteilijat halusivat luoda uudenlaista liikettä virtuoosimaisten tanssiesitysten vastalauseeksi. Minimalistisen liikkeen vastapainoksi taas alkoi kehittyä uudenlaista tanssityyliä, ja liikekieli monimutkaistui poikkitaiteellisten ja teknologisten kokeilujen kautta. (Kahlich n.d.)

Yksi tanssin ja teknologian yhteistyötä tutkinut koreografi oli yhdysvaltalainen Merce Cunningham. Cunningham hyödynsi tanssissa LifeForms-nimistä tietokoneanimaatio-ohjelmaa, ja hänen vuonna 1991 ensi-iltansa saanut tanssiteos *Trackers* oli toteutettu LifeForms-ohjelmaa apuna käyttäen. 1990-luvun alkuun mennessä Cunningham olikin ensimmäinen tunnettu koreografi, joka hyödynsi uudenlaista tietokoneteknologiaa tanssin koreografisena työkaluna. (Copeland 2004, 168.) LifeForms-ohjelman lisäksi Cunningham kokeili pitkän uransa aikana laajasti muitakin tanssin ja teknologian yhdistämisen keinoja: hän hyödynsi tanssissa esimerkiksi elektroakustista ääntä, videotintia, ultraääntä sekä nykypäivänä elokuvissa paljon käytettyä motion capture -teknologiaa (Copeland 2004, 171). Roger Copeland (2004, 172) näkee teknologian kehityksen vaikuttaneen Cunninghamin teoksiin hyvin merkittävästi. Cunninghamin liikekieli on muuttunut teknologiakokeilujen myötä, ja esimerkiksi osa teoksista on nimetty tietokoneen näppäimien mukaan (Copeland 2004, 172–173).

Teknologian kehittyessä edelleen 2000-luvulla teknologiakokeilujen määrä tanssitai-teessa on moninkertaistunut. Kun kännykät ja tietokoneet ovat lähes jokaisen käytettävissä, on niitä voitu hyödyntää myös tanssissa yhä enemmän.

Etätyöskentelyä on voitu käyttää apuna esimerkiksi tilanteessa, jossa teokseen palkattu koreografi asuu toisessa maassa. Ei ole järkevää lennättää koreografia jokaisia harjoituksia varten paikan päälle, vaan teosten harjoittamisvaiheessa on voitu hyödyntää esimerkiksi videotintia, jolloin koreografi on päässyt näkemään tanssijoiden ja tanssiteoksen kehitystä saapumatta myös etänä.

2.2 Kokemukseni tanssin ja teknologian yhdistämisestä

1990-luvulla syntyneenä olen kasvanut tietokoneiden, televisioiden ja kännyköiden maailmassa. Tanssi ja tanssisali on ollut minulle se paikka, jossa teknologiasta päästetään irti, ja keskitytään kehon kuuntelemiseen ja liikkeeseen. Olen kuitenkin hyödyntänyt teknologiaa esimerkiksi videoinnin kautta, sillä jo tanssiharrastusaikanani totuin siihen, että esitykset sekä esimerkiksi tanssikoulun näytetunnit taltioitiin videolle.

Useimmissa tanssiesityksissä, joissa itse olen ollut mukana, on ollut mahdollisuus hyödyntää ääni- ja valokalustoa osana tanssiesitystä. Äänentoisto suurista kaiuttimista sekä näyttämön ja esiintyjien valaiseminen erilaisten valonheittimien kanssa ovat tulleet niin

tutuksi, että niitä ei edes huomaa välillä ajatella tanssin ja teknologian yhteistyönä. Ne ovat kuitenkin iso osa tanssiteosta, ja luovat teoksen maailmaa liikkeen tukena.

Varsinaisessa koreografisessa prosessissa erilaiset teknologiakokeilut ovat tulleet minulle tutuiksi muutaman kouluaikana toteutetun pienemmän produktion kautta. Kameralle tanssimista olen päässyt harjoittelemaan esimerkiksi Turun ammattikorkeakoulun Dance Me Up -hankkeessa, jossa teimme lyhyen tanssielokuvan yhteistyössä medianomiopiskelijoiden kanssa. Tämän lisäksi olen ollut mukana musiikkiteknologiopiskelijan päättötyössä, jossa ääntä tuotettiin tanssin kautta eräänlaisen liiketunnistimen avulla. Lisäksi videointi on nykyään mukana kaikissa koreografisissa prosesseissani, sillä videoimalla tanssia harjoitusprosessin aikana muistan koreografian paremmin ja pystyn antamaan siitä tarkempia kommentteja ja korjauksia tanssijoille. Myös sooloteosta tehdessä videointi on ollut minulle hyvä apukeino, sillä sitä kautta pystyn tarkastelemaan myös omaa tanssiani ulkopuolisen silmin. Harjoitusvideoiden lisäksi teosten esitysten taltiointi videolle on kuulunut lähes jokaiseen tanssiprojektiin, jossa olen ollut mukana.

Kokeilin tanssin etäopetusta ensimmäistä kertaa keväällä 2020, kun koronapandemian vuoksi kontaktiopetus laitettiin tauolle. Opettajat, opiskelijat ja oppilaat joutuivat suuren muutoksen eteen, ja uuteen tilanteeseen oli sopeuduttava nopeasti. Koska etätuntien pitäminen oli monelle vierasta, osassa tanssikouluissa on ollut pakko joustaa opetuksen sisällöllisistä tavoitteista. Pääasiaksi on noussut ylipäättään tuntien mahdollistaminen ja paikoin etätanssitunnit ovat toimineet tanssitaitoa ja lihaskuntoa ylläpitävänä harjoitteluna. Uusia keinoja etäopetuksen toimivuuteen ja sujuvuuteen kehitetään jatkuvasti, ja esimerkiksi Facebookissa Tanssin etäopetus -nimisessä ryhmässä on yli 700 jäsentä. Ryhmässä tanssinopettajat jakavat kokemuksia ja vinkkejä etäopetuksen toteutuksesta.

Suomen tanssioppilaitosten liiton STOPP ry:n mukaan heidän jäsenkouluissaan on reagoitu etäopetuksen vaatimuksiin nopeasti, ja tanssinopetusta on toteutettu esimerkiksi valmistamalla opetusvideoita, jakamalla linkkejä, ottamalla kuvia, esiintymällä ulkona ja sisällä sekä osallistumalla tanssihaasteisiin. Näiden kaltaisia toimintamalleja toteutin itsekin etätanssitunteja keväällä 2020 pitäessäni. STOPP ry:n Hannele Niiranen kokoaa ajatuksiaan viime kevään etäopetuksista näin: ”Vaikka etäopetus osoittautui pääosin toimivaksi, nosti se toisaalta tanssin ominaislaadun tila- ja kontaktilajina arvoonsa.” Olen ehdottomasti samaa mieltä siitä, että tanssimiseen kuuluu olennaisena osana tanssissa tapahtuva vuorovaikutus, kontakti ja kosketus. Kosketuksen avulla voi auttaa tanssijaa hahmottamaan esimerkiksi kehon oikeaa linjausta tai liikkeen suuntaa, joiden

sanallinen selittäminen voi joskus olla haastavaa. (STOPP ry 2020.) Ylipäättään yhdessä tekeminen ja toisten aistiminen tuntuu erilaiselta, kun fyysinen kosketus puuttuu.

Opettajat ovat varmasti kokeneet haasteita ylipäättään lasten ja nuorten opetuksessa etänä. Etätanssitunteja opettaessani sekä kollegoiden kanssa keskustellessani esiin on noussut esimerkiksi ongelmia siinä, suostuvatko oppilaat avaamaan kameroita tuntia varten tai tulevatko kaikki oppilaat ylipäättään etätunnille. Kun tanssisalissa tapahtuva kavereiden kohtaaminen ja sen tuoma sosiaalinen verkosto häviää, motivaation löytäminen tanssitunneille osallistumiseen voi joillakin oppilailla olla hukassa. Koen, että myös etätyöskentelyssä olisi hyvä löytää keinoja saada oppilaat toistensa kanssa kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen, jotta tekeminen olisi mielekkäämpää.

Etätanssitunneilla oppilaan roolissa olen myös itse kokenut tanssimisen etäyhteyksien välityksellä mahdolliseksi, mutta haastavaksi. Rajallinen tila, äänen viive ja hankaluus kaksiulotteisen liikkeen hahmottamiseen ovat asioita, joiden kanssa olen oppilaana kokenut haasteita. Kaikki nämä kokemukset ovat vaikuttaneet siihen, kuinka tässä opin- näytetyössä lähestyn etätyöskentelyä ja sitä kautta muovanneet teoksen koreografista prosessia.

2.3 Mark Morris Dance Group – Lonely Waltz

Koronapandemian aikana tanssitaiteen tekijöiden on ollut pakko kehittää uudenlaisia lähestymistapoja teosten luomiseen, sillä koronan aiheuttamat kokoontumisrajoitukset ja sulkutilat ovat rajanneet mahdollisuuksia yhdessä tanssisalissa harjoitteluun ja yleisön edessä esitettäviin teoksiin. Monet tanssiryhmät ovat päätyneet esittämään vanhaa tuotantoaan lähettämällä esityksiä suoratoistona yleisölle kotona katsottavaksi. Uuden luominen on vaikeampaa, jos yhteistä harjoitustilaa ei ole käytössä. Kuitenkin esimerkiksi yhdysvaltalainen tanssija ja koreografi Mark Morris päätyi toteuttamaan taiteellisen projektin Zoom-alustaa hyödyntäen, kun New Yorkin tanssisalit laitettiin kiinni. (The Washington Post 2020.)

Morrisin tanssiryhmä Mark Morris Dance Group on toiminut New Yorkissa vuodesta 1980 ja esiintynyt jo yli neljän vuosikymmenen ajan. Morris on tanssiryhmän koreografi ja taiteellinen johtaja, ja tällä hetkellä hän työllistää 18 tanssijaa. (Mark Morris Dance Group 2021.)

Alun perin lokakuussa 2019 aloitetun koreografian *La Valse* harjoitukset keskeytyivät, kun maaliskuussa 2020 New York siirtyi sulkutilaan. Morris halusi kuitenkin jatkaa taiteellista työskentelyä, joten harjoitukset jatkuivat huhtikuussa Zoomin välityksellä. Koreografia oli jo osittain tehty, ja haasteeksi tuli muovata olemassa olevaa materiaalia tanssijoiden koteihin sopivaksi. Morris valikoi lopulliseen teokseen pätkiä, jotka hänestä toimivat näytöltä katseltuna parhaiten. (Morris 2021.)

Harjoitukset tapahtuivat aluksi kuuden tanssijan kanssa kerrallaan, sillä useampaa tanssijaa ei Morrisin tabletin ruudulle yhtä aikaa mahtunut. Lopulta kaikki 18 tanssijaa harjoittelivat myös yhdessä. Ongelmia työskentelylle tuottivat viive ja satunnaiset internet-yhteyden katkeamiset. Myös äänen kanssa työskentely tuotti vaikeuksia Morrisin ryhmälle, sillä Zoomin kautta jaettuna äänenlaatu ei ollut kovin korkea. (Morris 2021.)

Tanssijoille ja kahdelle pianistille tehty *Loneley Waltz* valmistui tanssijoiden olohuoneissa toukokuussa 2020. Tanssijat videokuvasivat omat osuutensa itse, ja Morris editoi tanssijoiden osuudet yhdeksi videoksi. (Morris 2021.)

3 ENTER – SPACE

Tässä luvussa käsittelen taiteellisen opinnäytetyöni praktista osaa *Enter – Space* ja työskentelytapoja sen parissa. *Enter – Space* on ryhmäteos neljälle tanssijalle. Teokseeni valikoituivat tanssijoiksi Venla Lehto, Janina Salmela ja Sofianna Salmi. Lisäksi toimin itse teokseni neljäntenä tanssijana. Tanssijoiden lisäksi työryhmään kuuluu muusikko, joka toimii itsenäisesti luoden teokselle äänimaailman antamieni toiveiden ja raamien pohjalta. Teos esitetään toukokuussa 2021 osana Köydet Irti! -festivaalia. Tarkoituksena on luoda ja harjoitella teos etätyöskennellen Zoom-alustan kautta ja koota teos näyttämölle live-esitykseksi.

Aloitin teoksen työstämisen itsenäisesti liikeimprovisaatiokokeiluiden pohjalta syksyllä 2020. Ensimmäinen yhteinen kokoontuminen työryhmän kanssa oli joulukuussa 2020 Zoomissa. Tästä harjoituskausi jatkui alkuvuoden 2021 etäyhteyden välityksellä. Maaliskuun aluksi pidimme kaksi harjoituskertaa tanssisalisissa, jotta voisimme tässä prosessissa vertailla etä- ja lähiharjoitusten eroja ja yhtäläisyyksiä. Harjoituskausi jatkuu jälleen etätyöskentelynä huhtikuun loppupuolelle asti, jolloin ryhdymme kokoamaan teosta esityksiä varten näyttämölle. Harjoitukset ovat olleet kestoltaan puolestatoista tunnista kahteen tuntiin ja niitä on ollut 1–2 kertaa viikossa.

3.1 Zoom-alustan kanssa työskentely

Zoom on Internetin kautta toimiva videopuhelualusta. Kaikki osapuolet ovat omien laitteidensa äärellä yhtäaikaaisesti, ja video ja kuva välittyvät pientä viivettä lukuun ottamatta lähes reaaliaikaisesti kameran ja näytön kautta toisten ruutuihin. Tutustuin itse Zoomin käyttöön monien muiden tavoin keväällä 2020, kun opintoni siirtyivät etäopetuksiksi. Minulla ei ole juurikaan kokemusta muista videopuhelualustoista, joten Zoom tuntui luontevalta valinnalta myös tämän opinnäytetyön työvälineeksi.

Harjoituksissa jokainen työryhmän jäsen osallistuu yhteiseen videopuheluun omalta tietokoneeltaan. Meillä ei ole ollut käytössä erillisiä kameroita tai mikrofoneja, vaan jokainen on toiminut niillä laitteilla, jotka tietokoneissamme on jo valmiiksi. Tämän vuoksi kuvan laatu ei välttämättä ole ollut kaikkein paras, mutta kuitenkin mielestäni riittävä liikkeiden välittämiseen ja projektin toteuttamiseen. Onneksemme internetyhteydet ovat toimineet melko hyvin, ja harjoituksissa ei ole tullut vastaan isompia yhteysongelmia.

Zoomin Gallery view -tilassa näytöllä näkyvät kaikki videopuhelun osallistujat samankokoisina ruutuina. Näkymä on mahdollista vaihtaa myös Speaker view -tilaan, jolloin ääntä lähettävän osallistujan ruutu on suurimpana näytöllä ja muut näkyvät pieninä ruutuina näytön yläreunassa. Käyttämällä Pin video -ominaisuutta on mahdollista lukita yksi ruutu suuremmaksi, jolloin kuva ei vaihdu puhujan mukaan, vaan pysyy valitussa ruudussa. Itselläni oli lähes kaikissa harjoituksissa kaikki tanssijat näkyvillä yhtä suurina ruutuina Gallery view -tilassa. Vaikka tanssijoiden kuvat olivat tällöin melko pieniä, saatoin nähdä heidät yhtäaikaaisesti tekemässä. Välillä improvisaatioharjoitteiden aikana vaihtelin tanssijoiden ruutuja vuoron perään suuremmaksi, jolloin pystyin näkemään tarkemmin yksittäisen tanssijan improvisaatiota. Pin video -ominaisuus oli käytössä myös silloin, kun opetin tanssijoille tekemääni koreografiaa, sillä näin he saivat minun kuvaruutuni suurempana näkyviin omalle tietokoneelleen ja pystyivät tämän kautta hahmottamaan liikettä pientä ruutua paremmin.

Toinen Zoomissa hyödyntämämme ominaisuus on äänen jakaminen. Tämän kautta yhdeltä laitteelta toistettu musiikki soi myös muiden videopuhelun osallistujien tietokoneilta kohtuullisella äänenlaadulla. Soitin harjoitteiden aikana musiikkia omalta koneeltani, ja äänen jakamisen kautta musiikki soi tanssijoille heidän tietokoneiltaan.

Sovimme harjoituskauden alussa tanssijoiden pitävän mikrofoneja suurimmaksi osaksi auki, jos se oli heille tilan puolesta mahdollista. Jos heillä oli tilassa muita ihmisiä tai muuten häiritseviä ääniä, saattoivat tanssijat mykistää mikrofonsa väliaikaisesti ylimääräisen taustahälinän vähentämiseksi. Mikrofonit laitettiin mykistystilaan myös silloin, kun soitin omalta koneeltani musiikkia, jotta musiikin ääni ei lähtisi kiertämään. Pitämällä mikrofonit pääosin auki tanssijoiden ei tarvinnut erikseen käydä koneen ääressä laittamassa mikrofonia päälle, jos heille heräsi jotakin kysyttävää tai kommentoitavaa.

Muita Zoomin ominaisuuksia käytimme melko vähän. Joitakin kertoja pyysin tanssijoita kirjoittamaan Zoomin keskustelualustalle esimerkiksi tuntemuksia tai huomioita harjoitteista. Lisäksi Zoomissa on mahdollista lähettää reaktioita, kuten sydämen tai peukun kuvia. Näitä käytimme välillä harjoitusten lopuksi ikään kuin kiitoksena yhteisistä harjoituksista. Zoomissa on myös mahdollista jakaa osallistujia Breakout room -ominaisuuden kautta erillisiin ”huoneisiin”; tiloihin, joissa vain sen huoneen osallistujat kuulevat ja näkevät toisensa. Hyödynsin Breakout room -ominaisuutta taiteellisen osion tuutoroinnin yhteydessä niin, että keskustelimme tuutor-opettajani kanssa teoksen etenemisestä yhdessä huoneessa samalla, kun tanssijat toteuttivat antamaani kompositiotehtävää toisessa huoneessa.

3.2 Koreografisia valintoja ja rajoja

Koreografisena lähtökohtana teokselleni ovat toimineet tilasta inspiroituminen, etäisyyksien kanssa leikittely sekä sanat hengittävyys ja orgaanisuus. Viimeisin koreografiani ennen tähän opinnäytetyöhön ryhtymistä on tanssinopettajakoulutuksen kolmantena vuonna toteutettu teos nimeltään *K P S*, jossa liikekieleksi muodostui hyvin ennalta määriteltä ja tarkasti musiikin iskuihin sidottu liikemateriaali. Tarkkuuden lisäksi liike oli voimakasta, jännitteistä ja paljon energiaa vievää. Uuteen teosprosessiin ryhtyessäni halusin luoda jotakin edellisestä teoksestani selkeästi erilaista, ja tämän kautta sanat hengittävyys ja orgaanisuus nousivat kuvailemaan liikemateriaalia. Osittain myös hieman ennakoin sitä, että tiesin Zoomin kautta työskentelyn tuovan haasteita tarkalleen yhtäaikaiseen unisonossa tanssimiseen Zoomin aiheuttaman kuvan ja äänen viiveen vuoksi. Niinpä päättäessäni kokeilla Zoomia työskentelyalustana luovuin jo etukäteen ajatuksesta täysin yhtäaikaisesta ja pikkutarkasti samanlaisesta liikkeestä. Tämä puolestaan avasi mahdollisuuksia erilaiselle työskentelylle.

Kuten Kai Lehikoinen (2014, 101) toteaa, tanssi tapahtuu aina tilassa. Tanssiteosta rakentaessa on tärkeää tarkastella tilan ja kehon välistä suhdetta ja tiedostaa, että tila itsessään asettaa teokselle merkityksiä ja ennako-oletuksia (Lehikoinen 2014, 101). Tässä prosessissa kehon ja tilan välinen suhde on merkityksellisessä asemassa erityisesti siksi, että emme työskentele tanssisalin tutussa ympäristössä. Uuteen tilaan asettautuminen tuo haasteita esimerkiksi tilan rajallisuuden vuoksi, kun tyhjän tanssisalin sijaan onkin väisteltävä lamppeja ja huonekasveja.

Koska emme voi etäyhteyden kanssa toimiessa harjoitella fyysistä kontaktia tanssijoiden välillä, tein valinnan, että fyysistä kontaktia ei tule olemaan myöskään esityksessä. Fyysisen kontaktin sijaan leikittelemme tanssijoiden välisen etäisyyden kanssa. Siinä missä kotona harjoitellessa tilan rajallisuus nousee esiin seinien ja huonekalujen kautta, pyrin siihen, että näyttämöllä samankaltaista haastetta tuovat tilassa liikkuvat toiset tanssijat. Tanssijoiden on liikkeen lomassa kyettävä seuraamaan muiden tanssijoiden liikettä, ja mahdollisesti muutettava omaa liikkeen suuntaa tilassa niin, ettei törmäyksiä toisiin tule.

Videopuheluyhteyden välityksellä työskentelyssä on yhteneväisyyksiä tanssielokuvan tekemiseen siinä määrin, että tanssia tehdään kameran edessä ja kameralle. Kehoa voi rajata kameran kanssa ja tätä kautta päättää, mihin katsojan huomion vie. Tämän huomion kautta pohdimme työryhmän kanssa sitä, kuinka samaa efektiä voisi tuoda yleisön

eteen live-esityksessä. Päädyimme siihen, että tuomme videoyhteyden myös näyttämölle, ja tanssijat ovat osan esityksestä videon kautta näyttämöllä toisesta tilasta käsin.

3.3 Liikekielen ja koreografian muodostuminen

Liikekielen muovautumiseen vaikuttavat omat mieltymykseni ja mielenkiintoni tanssissa. Opinnäytetyöni voidaan lukea nykytanssin viitekehyksen alle. Vaikutteina liikkumiselleni toimivat omat entiset ja nykyiset tanssinopettajani sekä luokkakaverini, joiden liikekielistä olen sekä tietoisesti että alitajuntaisesti ottanut vaikutteita vuosien varrella. Vaikutteita ja inspiraatiota tuovat myös omat tanssitaiteen esikuvani, joihin lukeutuvat esimerkiksi Merce Cunningham, Pina Bausch, Jorma Uotinen, Susanna Leinonen sekä Jarkko Mandelin. Lisäksi nykypäivänä esimerkiksi sosiaalinen media on täynnä erilaisia tanssi-videoita, joita näen päivittäin ja joista ammennan inspiraatiota omaan tekemiseeni.

Työstin aluksi liikettä itsenäisesti improvisaation pohjalta ja kokeilin erilaisia työskentelytiloja inspiraation lähteenä. Tein improvisaatiota omassa yksiossäni, metsässä sekä tanssisalissa tutkien, miten ympäristöt vaikuttavat tapaani lähestyä liikettä. Improvisation lisäksi annoin itselleni erilaisia kompositiotehtäviä liikemateriaalin luomiseksi ja kokeilin samalla, minkälaiset tehtävät voisivat mahdollisesti olla toimivia tanssijoille toteutettavaksi. Tässä koreografisessa prosessissa liikemateriaali muodostuu sekä minun että tanssijoideni luomista liikesarjoista sekä improvisaatiosta.

Improvisaatiota voidaan käyttää uuden materiaalin luomiseen, teoksen kehittelyyn sekä esiintymismuotona itsessään (Tufnell & Crickmay 1993, 45). Valitsin improvisaation yhdeksi työskentelyn välineeksi, sillä koen, että improvisaation kautta liikemateriaalia syntyy ilman luomisen painetta. Improvisoidessani minulla on mahdollisuus löytää uusia liikkumisen reittejä ja syventyä itseäni kiinnostaviin asioihin. Parhaimmillaan improvisaatio luo odottamatonta liikemateriaalia, jota ei voi suunnitella tai saavuttaa loogisin keinoin (Tufnell & Crickmay 1993, 194). Osa lopullisesta teoksesta tulee rakentumaan improvisaation varaan. Kun teoksessa on improvisaatiota mukana, sen jokainen näytös on hiekan erilainen, sillä improvisaatio ei tapahdu kahta kertaa aivan täysin samalla tavalla. Haluan kuitenkin asettaa improvisaatiolle selkeät raamit, joiden kautta teos säilyttää muotonsa ja tanssijat voivat olla näyttämöllä rauhallisin mielin.

Harjoitukset koostuivat etenkin harjoitusperiodin alkupuolella tanssijoille annetuista improvisaatioharjoitteista ja kompositiotehtävistä, jotka tähtäsivät yhteisen liikemateriaalin

luomiseen. Tanssijoiden tapaan tuottaa liikettä annettujen tehtävien puitteissa vaikuttavat heidän omat historiansa, mielenkiintonsa ja inspiraationsa tanssin parissa. Tehtävänannon kautta pyrin rajaamaan ja ohjaamaan tanssijoiden liikettä sellaiseen suuntaan, jonka koen istuvan tämän teoksen hengittävän ja orgaanisen liikekielen maailmaan. Kun tanssijat tuottavat liikettä ja liikemateriaalia, omat henkilökohtaiset mieltymykseni vaikuttavat jälleen siihen, minkälaisia liikepätkiä poimin tähän teokseen. Pyrin valikoimaan tanssijoiden liikemateriaalista sellaisia liikesarjoja, joissa tanssijat tavoittivat hakemani hengittävän ja orgaanisen liikekielen. Valintojen kautta kädenjälkeni koreografina näkyy teoksessa. Pikkuhiljaa harjoituskauden edetessä harjoitukset muuttuivat jo olemassa olevan liikemateriaalin muovaamiseen sekä liikepätkistä eheämmän koreografian muodostamiseen.

Tanssiteoksen lopputulokseen vaikuttavat prosessin aikana käytetyt työskentelytavat: esimerkiksi jos teos luodaan tanssijoiden improvisaatiota hyödyntäen, siitä tulee aivan erilainen kuin koreografian määrätessä tanssijoiden jokaisen liikkeen (Preston-Dunlop 1998, 21). Minun sekä jokaisen tämän työryhmän tanssijan ominainen liikekieli ja tehtävänäntojen tulkinta on erilaista, ja siksi se, kenen liikekokeilusta syntynyttä liikemateriaalia teokseen valitaan, vaikuttaa lopputulokseen. Tässä teoksessa yhdistyvät neljän erilaisen liikkujan materiaalit tekemieni koreografisten valintojen mukaisesti.

Halusin tutkia Zoomin aiheuttamaa viivettä ja sen kanssa työskentelyä mahdollisimman yksinkertaisen harjoitteen kautta, jotta harjoitteessa itsessään olisi mahdollisimman vähän muita häiriötekijöitä. Niinpä päädyin itselleni lastentanssista tuttuun peiliharjoitteeseen, jossa yksi tanssija toimii liikkujana, ja toiset yrittävät peilata liikkujan toimintaa mahdollisimman tarkasti ja yhtäaikaaisesti. Yksinkertaistin harjoitetta vielä niin, että rajasimme kameran kautta kuvaa kaulasta lantioon, jotta peilattavana olisi vain pieni alue toisen kehosta. Tanssiteoksen sisältö voi saada inspiraatiota yllättävistäkin sattumista (Preston-Dunlop 1998, 16). Niin kävi myös tässä, sillä yllätyksekseni harjoitus, jonka piti vain toimia viiveen havainnollistajana, toikin minulle valtavasti inspiraatiota ja kiinnostavaa liikekieltä. Kiehtovalta tuntuu erityisesti rajattu keho sekä yksinkertaistettu, yhtäaikainen käsien liike, joita tulen hyödyntämään lopullisessa koreografiassa.

4 ETÄTYÖSKENTELYSTÄ NOUSSEET HAVAINNOT

Havainnot etätyöskentelyn ja tanssisalissa työskentelyn välisistä eroavaisuuksista ovat nousseet keskusteluista työryhmän kanssa sekä omista kokemuksistani aiheeseen liittyen. Koska kaikki meistä olivat jo tehneet töitä Zoomin välityksellä keväällä 2020, nyt etäyhteyksien päähän siirtyminen tätä produktiota varten ei ollut aivan uusi tilanne kellekään työryhmän jäsenistä. Usein keskustelussamme nousikin esille se, miten tietyt harjoitteet tai esimerkiksi kotona improvisoiminen ei tuntunut erityisen oudolta, koska kotona tanssimisesta oli olemassa jo aiempaa kokemusta.

Seuraavaksi erittelen tarkemmin etäyhteyden vaikutusta eri tilanteissa. Pohdin samalla sitä, kuinka näitä tilanteita voisi etätyöskentelyssä tanssin parissa mahdollisesti helpottaa.

4.1 Vuorovaikutus ja ryhmäytyminen

Vuorovaikutuksella tarkoitan työryhmän välistä vastavuoroista kommunikaatiota, johon sisältyvät verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä. Verbaaliseen viestintään kuuluu sanojen kautta tapahtuva kommunikaatio. Nonverbaaliseen viestintään puolestaan lukeutuvat kaikki muut keholliset viestinnän elementit paitsi sanat: esimerkiksi eleet, ilmeet, vartalon asento, katseet ja kosketukset. (Jyväskylän Yliopisto n.d.)

Nonverbaalisesta viestinnästä karsiutuu etäyhteyteen siirryttäessä paljon pois, sillä ruutua katsoessa ei esimerkiksi tiedä, milloin joku katsoo juuri sinua silmiin. Kun asioita ei voi katseen kautta viestittää vain yhdelle tietylle henkilölle, kaikesta keskustelusta tulee ryhmän yhteistä. Verbaalinen viestintä vähenee, kun asioita ei voi sanoa esimerkiksi juomatauolla hiljaisemmalla äänellä yhdelle kaverille. Välihuomioiden sanomiseen tulee suurempi kynnys, kun äänessä on kerrallaan vain yksi ihminen, ja kaikki ruudun ääressä olijat kuulevat puheen.

Nonverbaalinen viestintä toimii verbaalisen viestinnän täydennyksenä ja sen kautta voidaan esimerkiksi säädellä puheenvuorojen vaihtoja (Jyväskylän Yliopisto n.d.). Keskustelu etäyhteydellä ei etene lähityöskentelyn tavoin sujuvasti, sillä puheenvuoron vaihtuessa on vaikeampaa hahmottaa, onko joku toinenkin alkamassa puhua. Päällekkäin alkavia puheenvuoroja tulee paljon, ja toisaalta puheenvuorojen väliin tulee myös

pidempiä taukoja, kun keskustelijat tunnusteleivat tilannetta ja odottavat toisten puhuvan. Toisaalta tanssijat kokivat, että kun etätyöskentelyn kommunikaatiotapaan tottui, vuorovaikutuksesta tuli rauhallisempaa ja selkeämpää, kun kaikki odottivat rauhassa toisen puhujan sanovan asiansa loppuun asti ennen oman puheenvuoron aloittamista.

Ryhmäytyminen tarkoittaa prosessia, jonka kautta muodostuu ryhmän jäsenten välinen tunteminen, vuorovaikutus, luottamus ja viihtyminen (MAST 2018). Tässä työryhmässä tanssijat olivat toisilleen jo entuudestaan tuttuja, joten päätin, että emme tee erikseen ryhmäytymisharjoitteita harjoitusperiodin aluksi. Vaikka tunsimme toisemme etukäteen, emme olleet aiemmin työskennelleet juuri tämän kokoonpanon kanssa ryhmänä. Kaikki tanssijat kokivat, että ryhmäytymistä tapahtui itsestään prosessin aikana.

Aivan ensimmäisissä harjoituksissa emme vielä olleet sopineet esimerkiksi mikrofonin auki pitämisestä, ja harjoitusten alussa sekä harjoitteiden välissä jutustelua ei tapahtunut kovinkaan paljoa. Harjoitusten lopuksi keskustelimme tanssijoiden kanssa siitä, kuinka ryhmäytymistä voisi edistää. Päädyimme pitämään seuraavista harjoituksista alkaen mikrofoneja suurimmaksi osaksi auki, jotta puheenvuoroa varten ei tarvinnut erikseen tulla tietokoneen luokse ottamaan mikrofonin mykistystä pois. Tanssijat kokivatkin, että ryhmäytymistä edesauttoivat nämä harjoitusten alussa rennommat kuulumisten vaihdot sekä harjoitteiden välissä vapaammat hetket, joita tanssisalissa työskennellessä tulisi myös hyödynnettyä. Kun mikrofonit olivat auki, harjoitteiden välissä omien välihuomioiden sanomiseen tuli pienempi kynnys. Kynnystä alensi myös työryhmän pieni koko, sillä tanssijat kokivat pienessä ryhmässä jutustelun melko luontevaksi ja helpoksi. Jutusteluhetket rentouttivat tunnelmaa harjoituksissa ja toivat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Yhteenkuuluvuutta ja ryhmän kanssa tekemisen tunnetta lisäsivät myös harjoitteet, joissa oli osana toisten observointi ja toisten tekemisen kommentoiminen. Tällaisten harjoitteiden kautta tanssijat kokivat, että harjoitteita tehtiin oikeasti yhdessä, eivätkä he olleet vain yksin kodeissaan tanssimassa saman musiikin tahtiin.

Yhteys toisiin tuntui tanssijoiden mukaan vähemmän sellaisissa harjoitteissa, joissa piti esimerkiksi tehdä kompositio antamieni sanojen ympärille. Yksi tanssijoista nosti esiin sen, että tanssisalissa on helpompaa kysyä kaverilta neuvoa tai mielipidettä, jos oma tekeminen ei etene. Zoomissa heräsi sellainen tunne, ettei muilta viitsi kysyä apua, koska ei halua rikkoa toisten keskittymisrauhaa omissa kodeissaan. Toisaalta tämä oli mielestäni myös hyvä asia, sillä jokainen sai paremmin keskittymisrauhan yksin tehdessään.

Tanssijat arvioivat ryhmäytymistä tässä produktiossa verrattuna aiempiin kokemuksiinsa erilaisissa tanssiteoksissa. Ryhmäytymisen arvioiminen on siltä osin haastavaa, että jokainen ryhmäytymisen prosessi on erilainen ja eri produktioissa on suhtauduttu eri tavoin esimerkiksi ryhmäyttävien harjoitusten tekemiseen teosprosessin aluksi. Ryhmäytymisen olisi siis myös etätyöskentelyssä voinut tuntua erilaiselta, mikäli olisimme ottaneet ryhmäytymisharjoitteet osaksi prosessiamme.

Tanssijat kokivat ryhmäytymisen olleen hitaampaa etäyhteyden välityksellä kuin aiemmissa kokemuksissaan ryhmäytymisestä tanssisalissa. Tanssijat arvioivat tähän vaikuttaneen sen, että harjoitusten aikana vähentyneen vuorovaikutuksen lisäksi etäyhteyden välityksellä toimiessa myös kaikenlainen vuorovaikutus harjoitusten ympäriltä jää kokonaan pois: harjoituspaikalle saapuminen, pukuhuoneessa oleilu ja näihin liittyvä vuorovaikutus ovat myös olennainen osa tavallisessa tanssiproduktiossa tapahtuvaa ryhmäytymistä. Kun maaliskuussa pidimme kaksi harjoituskertaa tanssisalissa, harjoitusten loppuksi poistuimme tanssisalilta yhdessä samaan suuntaan kävellen ja niitä näitä jutellen. Etäharjoitusten loppuessa Zoom-yhteys katkeaa, jokainen tanssija jää omaan tilaansa yksin, eikä vuorovaikutusta enää tapahdu.

4.2 Tilankäyttö

”Tila puhuu,” toteaa Valerie Preston-Dunlop (1998, 175). Tila nousi tässä prosessissa erityisen merkitykselliseksi asiaksi. Olemme tottuneet työskentelemään tanssille tarkoitettussa salissa, jossa on riittävästi tilaa isojen liikkeiden toteuttamiseen, suuret peilit ja joustava lattia. Nyt harjoitukset toteutettiin siellä, missä kukin työryhmän jäsen sattui harjoitusten aikaan olemaan: esimerkiksi kotona, mökillä tai vanhempien luona kotipaikkakunnalla. Kun tila on rajallinen, myös liikkumista joutuu pohdimaan uudella tavalla ja tilan ehdoilla.

Tanssijat kokivat tilan koon vaikuttavan heidän liikkumiseensa huomattavasti. Kaikilla oli harjoituksissa käytettävissä vain pieni murto-osa tanssisalin pinta-alasta, mikä aiheutti turhautumisen ja ärsyyntymisen tunteita. Pieni tila esimerkiksi rajasi liikelaajuuksia ja toi improvisaatioon hieman varovaisuutta. Mitä pidemmälle harjoituskausi eteni ja pienessä tilassa tanssimiseen tottui, sitä vähemmän tilan pienuus enää ärsytti. Pieni tila toi myös mahdollisuuden tanssia kontaktissa esimerkiksi seinäpintojen kanssa, kun seinät tulivat jatkuvasti liikkeen eteen. Tanssisalissa toteuttamassamme improvisaatioharjoitteessa

tanssijat kokivat, että seinäpintoja ei ollut niin luonnollista käyttää liikkeen tukena, koska seinien luo piti erikseen päättää liikkua.

Tilan koon lisäksi omat haasteensa työskentelyyn toivat esimerkiksi huonekalut, erilaiset pinnat, tilassa olleet muut ihmiset, valaistus sekä ärsykkeet. Huonekaluja oli väisteltävä, ja esimerkiksi liian matalalla roikkuvat kattolamput rajoittivat tilankäyttöä. Lattian liukaus, puhtaus tai likaisuus ja lattialautojen raot toivat liikkumiseen myös oman vaikutuksensa. Tanssijat kokivat, että liikkuminen oli hieman tanssisalissa tekemistä varovaisempaa, sillä häiritseviä tekijöitä oli useampia. Ärsykkeiden määrä olikin huomattava, sillä tanssisali on usein melko pelkistetty ja mahdollisimman tyhjä tila. Tanssijat huomasivat esimerkiksi omassa kodissaan tahroja tai likaa, joka vei huomiota kesken harjoitusten. Ilta-aikaan toteutetuissa harjoituksissa tanssijat puolestaan yrittivät välttää liikkumisesta syntyvää ylimääräistä kolinaa, jotta kerrostaloasuntojen naapurit eivät häiriintyisi. Myös samassa taloudessa asuva puoliso saattoi vaikuttaa siihen, miten vapaasti tanssija pystyi hyödyntämään omaa kotia tanssitilana.

Tilan rajallisuus tuli minun luomani liikemateriaalin opettelussa nopeasti vastaan. Koska olin luonut liikemateriaalia omaan tilaani sopivaksi, tanssijat joutuivat käyttämään ongelmanratkaisukykyä, jos he eivät mahtuneet toteuttamaan tiettyjä liikkeitä samalla tavalla kuin minä liikkeitä näyttäessäni. Annoin tanssijoille vapauden esimerkiksi muuttaa joidenkin liikkeiden suuntaa sekä lisätä liikkeiden väliin tilassa etenemistä, jotta liikemateriaalia olisi mahdollista toteuttaa. Kun tanssijat saivat kokeilla erilaisia tapoja liikuttaa valmista materiaalia oman tilan mahdollisuuksien mukaan, yhteinen liikemateriaali muovautui hieman. Tanssijat kuitenkin kokivat tällaisen lähestymistavan mielekkääksi, kun liikkeen sai asettaa omaan tilaan sopivaksi.

4.3 Liikemateriaalin opetteleminen

Tietokoneen välityksellä kuva jää kaksiulotteiseksi, mikä tekee liikkeen hahmottamisesta hankalampaa. Jotta tanssijat saisivat liikkeestä mahdollisimman kokonaisen kuvan, näytin liikkeitä monesta eri kuvakulmasta: ensin kohti kameraa, sitten sivuttain kameraan nähden ja välillä myös poispäin kamerasta. Näyttäessäni liikkeitä kameraa kohti tein liikettä peilikuvana alkuperäiseen liikemateriaaliin nähden, koska Zoomin kautta näyn tanssijoille peilikuvana. Kun nostin oikeaa kättä ja pyysin seuraamaan perässä, tanssijat nostivat vasemman kätensä. Niinpä opettelini omista liikesarjoistani peilikuvan kummatkin puolet, jotta pystyin tarvittaessa näyttämään liikkeestä eri suuntaa hahmottamisen

helpottamiseksi. Liikkeen hahmottamiseen vaikuttavat myös esimerkiksi vaatteiden ja taustalla olevan tilan pintojen värit. Parhaiten liike näkyy silloin, kun vaatteen ja tilan värit ovat mahdollisimman kaukana toisistaan: esimerkiksi tumma pitkähihainen paita toimii hyvin valkoista seinää vasten.

Liikkeen näyttämisen lisäksi pyrin ohjeistamaan tanssijoita mahdollisimman monipuolisen verbaalisen ohjeistuksen kautta. Pyrin käyttämään sekä tarkkoja ilmauksia että mielikuvia, jotta tanssijat saisivat liikkeestä mahdollisimman selkeän kuvan. Ohjeistin liikettä esimerkiksi anatomian ja tilallisten suuntien kautta sanoin ”oikea käsi kurottaa lapaluusta lähtien tilan vasempaan ylänurkkaan” ja tuin liikelaatua mielikuvalla ”sitkeä, purukumimainen kurotus”. Tanssijoiden mielestä sanallisesta ohjeistuksesta oli erityistä hyötyä etätyöskentelyssä, sillä ainoastaan videokuvan kautta liikkeen hahmottaminen jää joskus hieman vajaaksi.

Esimerkiksi baletilla on oma sanastonsa, jonka mukaan koreografi voi tuoda ilmi tanssijoille, minkälaisia liikkeitä haluaa heidän tekevän (Preston-Dunlop 1998, 78). Vaikka nykytanssissa ei suoraan ole tällaista vakiintunutta termistöä, josta jokaiselle nykytanssijalle tietty sana tarkoittaisi samanlaista liikettä, pystyin kuitenkin käyttämään joitakin liikkeiden nimiä kuvaamaan haluamaani liikettä tanssijoilleni. Kaikki tämän työryhmän tanssijat opiskelevat tanssinopettajaksi Turun ammattikorkeakoulussa, ja vaikka emme ole samalta vuosikurssilta, meitä ovat opettaneet monet samat opettajat. Yhteisen polun kautta myös tanssisanastomme on kehittynyt samaan suuntaan, mikä auttoi koreografian opettelussa. Esimerkiksi näyttäessäni pystyasennosta tapahtuvaa aaltomaista ylävartalon romahdusta ja sanoessani samalla ”release” tanssijat tietävät, minkälaista liikettä tämä minulle tarkoittaa ja osaavat kehollistaa sanan liikkeeksi, vaikka eivät välttämättä juuri sillä hetkellä nähneet aivan tarkasti tekemääni liikettä.

Visuaaliseksi oppijaksi itsensä mieltänyt tanssija tunsikin, että liikesarjojen muistaminen oli hitaampaa kuin tanssisalissa, sillä hän ei nähnyt koreografian demonstroimaa liikemateriaalia etäyhteyden kautta niin selkeästi. Tanssijat kokivatkin, että etätyöskentelyssä jää helpommin kiinni ainoastaan liikkeen pintapuoliseen suorittamiseen, sillä liikkeiden opettelussa menee kauemmin aikaa. Liikkeiden järjestyksen ja liikeradan muistamisen sijaan tanssissa on kuitenkin kyse paljon muustakin (Preston-Dunlop 1998, 56). Suorittamisen ja tanssimisen ero voi olla pieni, mutta sitäkin merkittävämpi (Preston-Dunlop 1998, 55). Toistomäärien lisääminen ja mielikuvien käyttö verbaalisessa ohjeistuksessa auttoivat siihen, että liikemateriaalin sai opeteltua perusteellisesti. Tätä kautta tanssijat tunsivat,

että liikemateriaalia ei ainoastaan toistanut mallioppimisen tavoin, vaan tanssijat pääsivät mukaan liikkeisiin oman kehonsa tuntemusten kautta.

4.4 Improvisaatio

Tanssisalissa yhteisessä tilassa improvisoidessa toiset tanssijat ovat läsnä ja ympärillä harjoitetta tehdessä. Nyt ainoa yhteys toisiin oli tietokone, ja poispäin tietokoneesta tanssiessa kontakti kanssatanssijoihin tuntui häviävän. Päädyinkin improvisaatiotehtävissä usein sellaiseen ratkaisuun, että teimme pareittain improvisaatiota toisen parin katsoessa. Näin jokainen sai nähdä myös toisten tanssimista ja ottaa inspiraatiota, jota tanssisalissa yhdessä improvisoidessa tulee usein automaattisesti tehtyä.

Improvisaation katsominen toi harjoituksiin yhdessä tekemisen tuntemusta, mutta välillä se saattoi myös kohdistaa paineita omaa improvisaatiota kohtaan. Tanssijat pohtivatkin, kuinka toisten katsoessa omasta improvisaatiosta saattoi tulla enemmän suorittamista: pitää luoda liikettä, pitää olla mielenkiintoinen, pitää tehdä paljon. Jos improvisoidessa oli pidemmän ajan paikallaan, katsojana luuli, että yhteys oli katkennut ja kuva pysähdyksissä.

Keskusteltuamme improvisaation tuntemuksista yritin tuoda harjoitteisiin mukaan enemmän ajatusta oman kehon aistimisesta. Tällä tarkoitan kehon sisäisten tuntemusten kuuntelua ja liikkumista niiden kautta: keskittymistä siihen, miltä kehon liike tuntuu, eikä siihen, miltä se näyttää. Zoomissa työskennellessä kamera toimii peilinä, ja helposti käy niin, että tanssija katsoo omaa työskentelyään kamerapeilin kautta ruudulta. Tällöin oman kehon aistiminen voi jäädä vähäisemmäksi ja liike muodostuu enemmän ulkoisen kautta. Tämän välttämiseksi teimme joitakin harjoitteita myös niin, että jokainen tanssija laittoi oman videokuvansa pois näkyvistä omalta ruudultaan. Vastaavasti tanssisalissa peilistä tuijottamisen estämiseksi voimme esimerkiksi vetää verhot peilin eteen.

4.5 Koreografin näkökulma

Until the technology affords some way of handling three-dimensional images moving through space, it's always going to feel as though technology is offering only the icon, the translation of what the experience really is (Twyla Tharp, 2005).

Morris (2021) kuvailee etätyöskentelyä koreografin näkökulmasta turhauttavaksi, hämmentäväksi, opettavaiseksi sekä jännittäväksi kokemukseksi. Samaistun todella kaikkiin edellä mainittuihin sanoihin, sillä joka harjoituksissa olen kokenut, kuinka samalla työskentely on erittäin antoisaa ja toisaalta taas hyvin haastavaa. Koska etätyöskentely on minulle vielä uutta verrattuna tanssisalissa työskentelyyn, etäharjoituksissa joudun olemaan valppaampana ja kiinnittämään huomiota myös kaikkeen muuhun kuin itse tanssiin.

Ero omassa valmistautumisessani etä- ja lähiharjoitusten välillä on suuri. Ylipäättään kaikki se, mitä harjoituksiin suunnittelin, muuttui etätyöskentelyn mukana. Jos olisin toteuttanut kaikki harjoitukset tanssisalissa, olisimme tehneet lämmittelyksi luultavasti jotakin tilaa laajasti hyödyntävää ja vauhdikasta. Nyt suunnittelin lämmittelyn niin, että sen toteuttamiseen ei vaadita paljoa tilaa. Lisäksi halusin tanssijoiden muistavan lämmittelyn helposti, jotta sitä ei erikseen tarvitsisi seurata näytöltä, vaan tanssijat voisivat rauhassa keskittyä kehon lämmittämiseen. Teoksen liikemateriaalia työstäessäni olin suurimmaksi osaksi omassa kodissani, joten en tehnyt sellaista liikemateriaalia, joka olisi vaatinut tanssisalin verran tilaa ympärilleen. Pysin ottamaan etätyöskentelyn näkökulman, kuten tilan rajallisuuden huomioon kaikissa tehtävänannoissa ja harjoitteissa läpi harjoituskauden. Siksi koko harjoitusprosessi muovautui aivan erilaiseksi kuin mitä se olisi tanssisalissa työskennellessä ollut. Myös konkreettinen valmistautumiseni muuttui: tanssisalille mennessä pakkaan repun ja pyöräilen paikalle, etäharjoituksissa siirtelen huonekaluja syrjään ja asettelen tietokoneen optimaaliselle sijainnille.

Tanssisalissa työskentely on minulle tuttua ja luontaista, enkä juuri mieti sitä, miltä näytän esimerkiksi seurattessani tanssijoiden improvisoimista. Sen sijaan etäyhteyden välityksellä tanssijoiden improvisoidessa istuin koneen ääressä ja näin myös oman kuva-ruutuni, jossa tuijotin näyttöä totisella ilmeellä. En halunnut vaikuttaa tylsistyneeltä tai väsyneeltä improvisaation seuraamiseen, joten huomasin elehtiväni kameralle kannustavasti esimerkiksi nyökkäillen tai hymyillen. Laitoin oman kamerani välillä myös pois päältä, jotta toisten seuraamiseen keskittyminen olisi helpompaa.

Koska toimin teoksessani koreografin aseman lisäksi myös yhtenä tanssijana, harjoituksissa on tasapainoteltava itse tanssimisen ja toisten seuraamisen välillä. Tanssiessani en näe kovinkaan tarkasti toisten tanssijoiden tekemistä, joten silloin pystyin keskittymään ainoastaan tanssijan roolissa toimimiseen. Varsinkin liikkeissä, joissa käännyin pois päin tietokoneesta, en voi juurikaan miettiä teosta koreografisesta näkökulmasta. Toisaalta tämä auttoi minua myös syventymään tanssijan asemaan, kun en samalla

voinut seurata muiden liikkeitä ja pohtia niihin korjausehdotuksia. Hyödynsin videoimista työskentelyn apuna silloin, kun itse olin mukana tanssimassa, jotta näin paremmin myös itseni osana kokonaisuutta.

Kun katson tanssijoiden liikkumista, huomio pitää jakaa kolmen pienen ruudun kesken. Tietokoneen ruudun intensiivinen tuijotus tuntuu välillä kuluttavalta varsinkin, jos päivän aikana on muutenkin paljon työskentelyä tietokoneella. Kaikkien yhtäaikainen seuraaminen on haastavaa, ja usein päädynkin seuraamaan vain yhtä tanssijaa kerrallaan. Koreografisen kokonaiskuvan saaminen teoksesta tuntuukin Zoomissa melko haastavalta.

Tanssijoiden tilallinen sommittelu näyttämölle tuntuu Zoomin välityksellä vaikealta, sillä emme voi harjoitella reittejä tilassa toisiimme nähden. Etäyhteydellä voisi olla mahdollista yrittää tehdä tilallista sommittelua, mutta päädyin siihen, että tämän teoksen osalta tilallinen sommittelu jää niiden muutaman lähiharjoituskerran varaan, jolloin kokoamme teoksen näyttämölle. Tässä koreografin vastuu tuntuu suurelta, sillä teos on saatava kokoon ja ylimääräistä aikaa kokeiluille ei tanssisalissa juurikaan jää. Myös teoksen lopullinen kasaaminen palasista yhtenäiseksi teokseksi jää tässä prosessissa lähityöskentelyjaksolle. Koen, että liikkeen luominen ja liikemateriaalin tekeminen etätyöskennellen onnistuu varsinkin, kun etätyöskentelyn haasteisiin ehtii harjoituskauden aikana tottua, mutta teoksen lopullinen kokoaminen etäyhteyden välityksellä olisi haastavaa. Jos myös lopullinen teos olisi tarkoitus toteuttaa etänäytöksenä, voisi tämä vaihe helpottua, sillä silloin koreografi näkisi harjoitusten aikana teoksensa yleisön näkökulmasta. Nyt kuitenkin pyrkimyksenä on tuoda teos lopulta näyttämölle, ja etäyhteyden välityksellä tällä teknologialla meillä ei ollut mahdollisuutta saada tanssijoita yhteiselle näyttämölle.

4.6 Muut havainnot

Vaikka havaitsimme etätyöskentelyssä paljon haasteita, toi se työskentelyyn myös mahdollisuuksia. Harjoituksia varten ei tarvitse olla tietyssä kaupungissa, vaan yhdessä työskentely onnistuu sijainnista huolimatta, mikä tuo omien menojen ja harjoitusaikataulujen sovittamiseen joustavuutta. Harjoituksia ei myöskään tarvitse sovittaa muiden samoissa tanssisaleissa harjoittelevien ryhmien, kuten toisten opinnäytetöiden tekijöiden aikatauluihin ja etsiä vapaata aikaa tanssisalista, vaan saatoimme harjoitella silloin, kun omalle työryhmällemme sopi. Tanssijat mainitsivat etätyöskentelyn hyviksi puoliksi myös harjoituksiin kulkemiseen kuluvan ajan ja rahan: aikaa tanssisalille siirtymiseen ei mene ja

rahaa esimerkiksi bussilippuun ei kulu. Myöhäisten harjoitusten jälkeen nukkumaan pääsee nopeammin, kun on jo valmiiksi kotona.

Toisaalta harjoitusten ollessa kotona tanssijat kokivat harjoituksiin asennoitumisen välillä haastavaksi. Kun rauhallisesta kotona oleilusta pitääkin siirtyä harjoitteluun, yleensä matka harjoituspaikalle virkistää oloa ja tuo tunteen siitä, että nyt on harjoitukset alkamassa. Totesimme yhteisen, reippaan alkulämmittelyn auttavan siinä, että saa mielen ja kehon viritettyä etätreenejä varten. Alkulämmittely otti ikään kuin tanssisaliin siirtymisen paikan tässä tanssiharjoituksiin virittäytymisessä.

Keskittymisen osalta etätyöskentely toi sekä helpotusta että vaikeuksia. Tanssijat kokivat, että oman työskentelyrauhan esimerkiksi kompositioitehtäviin sai paremmin kotona. Silloin, jos tilassa oli joku muu, kotona keskittyminen vaikeutui. Tanssisalissa työskennellessä keskittyminen oman liikesarjan tekemiseen saattoi keskeytyä toisten tanssijoiden tullessa kysymään mielipidettä tai neuvoa, nyt etätyöskennellessä mieleen tulivat kesken harjoittelun esimerkiksi tekemistä odottavat kotityöt.

Yhteisen ajoituksen löytäminen ja toisten aistiminen on asia, josta myös puhuimme tanssijoiden kanssa. Aistimisella viitataan tässä yhteydessä tanssin aikana tapahtuvaan toisten tanssijoiden kuunteluun ja muuhun havainnointiin. Koska emme ole etätyöskentelyssä samassa tilassa, toisten ihmisten aistiminen tuntuu hyvin abstraktilta käsitteeltä. Mikrofonien ollessa osan ajasta mykistettynä, toisten aistiminen jäi pitkälti näköaistin varaan. Selin kameraan kääntyessä myös näköaistimus toisiin katoaa. Silti tanssijat tunsivat, että jonkinlainen yhteys toisiin tanssijoihin pysyi tekemisessä yllä. Tanssijat arvioivat tämän johtuneen esimerkiksi yhteisestä musiikista ja siitä, että he tiesivät toisten tekevän samaa asiaa heidän kanssaan. Yhteistä ajoitusta löytyi toistomäärien kautta, mutta silti välillä yhteyden viive sekoitti ajoitusta. Jos yhden tanssijan internetyhteys sattui olemaan hieman hitaampi, viiveen merkityksen huomasi nopeasti.

Musiikin voimakkuuden vaikutus oli asia, jonka huomasin itse vasta siinä vaiheessa, kun kävimme maaliskuussa vertaamassa etätyöskentelyjakson kokemuksia tanssisalissa työskentelyyn. Olin soittanut musiikkia ainoastaan tietokoneeni omista kaiuttimista, sillä jaan harjoituksissa musiikin Zoomin kautta tanssijoille, ja voimakkaampien kaiuttimien kautta musiikki hieman puuroutuu etäyhteydellä. Kun tanssisalissa soitin musiikkia isoista kaiuttimista, musiikin voiman tunsin todella merkittävästi eri tavalla. Erityisesti basotaajuudet olivat tanssisalissa asia, jota erityisesti kerrostaloystävällisillä äänenvoimakkuuksilla kotona harjoitellessa oli tullut ikävä. Musiikkiin liittyvien havaintojen pohjalta

annoinakin äänimaailmaa rakentavalle muusikolle toiveeksi sellaisilla taajuuksilla soivan kappaleen, joka olisi hyvän kuuloinen myös pienistä kaiuttimista. Musiikkimaailma ei siis tule rakentumaan syvien bassotaajuuksien varaan, vaikka ne vaikuttavilta ja hienoilta liveyleisön edessä kuulostaisivatkin.

Etätyöskentelyn myötä puvustuksen sopiminen helpottui. Yleensä tanssiproduktioissa, joissa olen ollut mukana, koreografi on ensin kysellyt tanssijoilta esimerkiksi tietyn värisiä vaatteita, ja lopulta tanssijat ovat tuoneet harjoitustilaan mukanaan kassillisen vaatteita. Näistä vaatteista on testailtu muutamia, ja tanssija on saanut raahata loput vaatteet takaisin kotiinsa. Nyt kaikkien ollessa jo valmiiksi kotona vaatteita ei tarvinnut erikseen tuoda mihinkään, vaan tanssijat pystyivät näyttämään minulle vaatekaappiansa sisältöjä suoraan. Tällaista puvustuksen suunnittelua aion ehdottomasti hyödyntää myös jatkossa, vaikka en etäyhteyden välityksellä teosta muuten olisikaan rakentamassa.

5 LOPUKSI

Opinnäytetyöni lähtökohtana oli etä- ja lähityöskentelyn eroavaisuuksien ja yhtäläisyyksien tarkasteleminen koreografisen prosessin kautta. Näitä havaintoja oli paljon, ja erityisesti etätyöskentelyn haasteista kertyi pitkä lista. Välillä prosessin aikana mietin, onko etätyöskentely tanssissa ainoastaan lähityöskentelyn ontuva korvike, jota voi hyödyntää vain tiettyyn pisteeseen asti. Kuitenkin koen, että kaiken kaikkiaan etätyöskentelyn tutkiminen oli kiinnostavaa ja toi koreografiseen prosessiin asioita, joita en olisi tanssisalissa työskennellessä päätenyt tutkimaan. Etätyöskentely ei siis ajanut samaa asiaa kuin lähityöskentely, vaan toi tekemiseen uutta ja erilaista lähestymistapaa.

Tavoitteenani oli tarkastella ja syventää omaa koreografista ajatteluani. Koen oppineeni prosessin aikana koreografian tekemisestä paljon erityisesti lukemani kautta. Sattuman ja tietojen valintojen tasapainottelu koreografian rakentumisessa nousi minulle erityisen kiinnostavaksi näkökulmaksi: jotkin kiinnostavimmista koreografisista elementeistä löytyivät kokeilujen kautta ikään kuin vahingossa, kun taas toiset syntyivät selkeästi jo prosessin alussa asettamieni raamien ja päätösten kautta. Tulevaisuudessa haluan vielä syventyä lisää tarkastelemaan motiivejani ja ajatuksiani koreografisia valintoja tehdesäni.

Toisena tavoitteenani oli oppia hyödyntämään etäyhteyttä tanssin työskentelyalustana sekä pohtia, kuinka voin hyödyntää havaintojani tulevaisuudessa tanssinopettajana. Eri-tyisesti vuorovaikutuksesta ja ryhmäytymisestä tekemämme havainnot tuntuvat hyödyllisiltä tanssinopettajan ammattia ajatellen, ja mikäli päädyn etäopetuksen pariin tulevaisuudessa, koen tämän projektin olleen arvokas kokemus vuorovaikutteisen työskentelyilmapiiirin luomisesta etätyöskentelyssä.

Prosessin aikana huomasin, että liikekielen löytäminen sekä liikemateriaalin luominen ja opetteleminen on mahdollista etäyhteyden välityksellä. Sen sijaan valmista teosta kohti suunnatessa koin itse enemmän haasteita etätyöskentelyssä. Tilallista sommittelua ja tanssijoiden liikkeen reittejä näyttämöllä oli vaikeaa yrittää nähdä etänä, kun tanssijat eivät olleet samassa tilassa eivätkä voineet fyysisesti liikkua toistensa lomassa. Jos lähtisin nyt näillä tiedoilla uuden teoksen harjoitteluun etäyhteydellä, jättäisin harjoitukseen enemmän aikaa etäyhteyden tutkimiseen tilallisen sommittelun välineenä. Mahdollisesti tulevaisuudessa teknologian kehittyessä yhteisen tilan tutkiminen etänä voisi olla mahdollista esimerkiksi virtuaalitodellisuuden kautta.

Juuri nyt tuntuu siltä, että etätyöskentely saa omalta osaltani jäädä hetkeksi syrjään. Uskon kuitenkin, että pienen tauon jälkeen tulen hyödyntämään etäyhteyttä työskentelyn välineenä ainakin joltakin osin tulevaisuudessa. En usko, että tulen toteuttamaan teosta kokonaan etätyönä tilanteessa, jossa tanssijoilla olisi mahdollisuus harjoitella yhteisessä tilassa. Etäyhteyttä voisi kuitenkin hyödyntää apuvälineenä materiaalin opetteluvaiheessa esimerkiksi silloin, jos joku tanssija ei muuten pääsisi harjoituksiin toisella paikakunnalla olemisen vuoksi. Minua kiinnostaisi myös mahdollisesti joskus työskennellä kansainvälisen työryhmän kanssa, jolloin etäyhteyttä voisi hyödyntää harjoituskauden alkaessa, ja myöhemmin kokoontua yhteen tiivisjakson ajaksi kokoamaan teosta näyttämölle.

Lopuksi haluan nostaa esille ajatuksen taiteen muovautumiskyvystä ja uudistumisesta. Taide muuttuu ja muovautuu jatkuvasti ympäröivän maailman mukana, ja erityisesti nykytanssi on vuosikymmenten aikana toiminut erilaisten kokeellisten projektien työvälineenä. Uudenlaiset haasteet – kuten vaikkapa etäyhteyksien kautta työskentely – auttavat taidetta kehittymään ja löytämään uusia toteutuksen keinoja. Tulevaisuudessa vastaan tulee varmasti uusia haasteita, joihin taidekentän on oltava valmis sopeutumaan. Haluankin innostaa muita tanssin tekijöitä rohkeasti kokeilemaan esimerkiksi etätyöskentelyn mahdollisuuksia ja löytämään sitä kautta uudenlaisia keinoja taiteen luomiseen.

LÄHTEET

Copeland, R. 2004. Merce Cunningham: The Modernizing of Modern Art. New York & Lontoo: Routledge.

Current, R. & Current, M. 1997. Loie Fuller: The Goddess of Light. Northeastern University Press. New York Times. Viitattu 18.4.2021. Saatavilla: <https://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/books/first/c/current-loie.html?module=inline>

Gray, J. 1989. Dance Technology: Current Applications and Future Trends. San Francisco: San Francisco State University.

Jyväskylän Yliopisto n. d. Viitattu 28.3.2021. Nonverbaalinen viestintä. Saatavilla: <https://www.jyu.fi/viesti/verkkotuotanto/ryhmanviesti/vuorovaikutus/viestinta/nonverbaalinen.html>

Kahlich, L. n. d. Viitattu 13.4. Saatavilla: <https://eas-ref.press.jhu.edu/dance.html>

Kaufman, S. 2020. Mark Morris, one of the world's leading choreographers, takes dance to Zoom. The Washington Post 14.4.2020. Viitattu 16.2.2021. Saatavilla: https://www.washingtonpost.com/entertainment/theater_dance/mark-morris-one-of-the-worlds-leading-choreographers-takes-dance-to-zoom/2020/04/13/cc8097c4-7a86-11ea-b6ff-597f170df8f8_story.html

Lehikoinen, K. 2014. Tanssi sanoiksi: Tanssianalyysin perusteita. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.

Mark Morris Dance Group n. d. Viitattu 28.2.2021. Saatavilla: <https://markmorrisdancegroup.org/the-dance-group/careers/>

Mark Morris Dance Group n. d. Viitattu 28.2.2021. Saatavilla: <https://markmorrisdancegroup.org/work/lonely-waltz/>

MAST 2018. Viitattu 19.3.2021. Saatavilla: <https://ameo.fi/wp-content/uploads/2018/02/Ryhmayttamisopas.pdf>

Morris, M. 2021. Haastattelu. Mark Morris Dance Group -tanssiryhmän johtaja Mark Morrisia haastatteli 16.3.2021 Aino Salonen.

Preston-Dunlop, V. 1998. Looking at Dances: A Choreological Perspective on Choreography. Iso-Britannia: Verve Publishing.

Suomen tanssioppilaitosten liitto STOPP ry 2020. Tanssia etäopetuksena – sisältö edellä, keinot perässä! Viitattu 5.3.2021. Saatavilla: <https://stopp.fi/blogikirjoitus/tanssia-etaopetuksena-sisalto-edella-keinot-perassa/>

STOPP ry 2020. (Etä)Tanssiva toukokuu. Viitattu 5.3.2021. Saatavilla: <https://stopp.fi/uutiset/eta-tanssiva-toukokuu/>

Tharp, T. 2005. On Technology and Dance. Viitattu 13.4.2021. Saatavilla: <https://www.britannica.com/topic/technology-and-dance-1082484>

Tufnell M. & Crickmay C. 1993. Body Space Image: Notes Towards Improvisation And Performance. Lontoo: Dance Books Ltd.

